

Identitātes veidošana caur kultūras atmiņu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Saturs

Ievads	3
Horvātija	4
Latvija	10
Portugāle	17
Spānija	26
Vācija	37

Ievads

Šī digitālā grāmata tika izveidota, izmantojot COMPASS metodoloģiju un izmēģinājuma grupas no katras projekta partnervalsts. Tāpēc kultūras priekšmeti ne vienmēr ir savstarpēji saistīti, kā tas būtu, ja visi piederētu vienai valstij vai reģionam. Šī izdevuma mērķis ir apkopot visus materiālus vienā dokumentā, lai parādītu mērķauditorijai izveidotos un pieejamos materiālus, kā arī rezultātus, kas iegūti projekta laikā organizētajās nodarbībās.

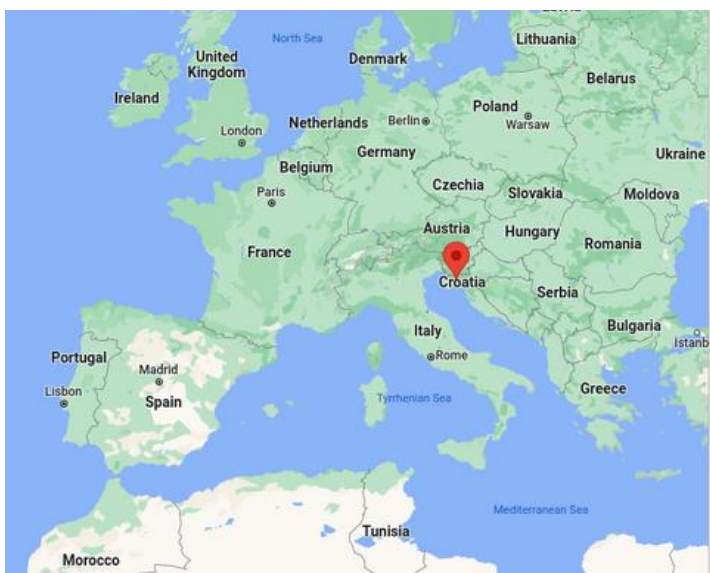
Horvātija

Projekta partneris: Dante

Pilsēta: Rijeka

Temati:

- Horvātu klimpas
- Horvātu kroštule
- Rijekas pulksteņa tornis
- Rijekas publiskā pludmale

Horvātija: Horvātu klīmpas

Izcelsme

Horvātu klīmpas ir tradicionāls Dalmācijas piekrastes saldais ēdiens. Tas ir iecienīts horvātu gardums, ko ēd karnevāla laikā.

Galvenās sastāvdaļas:

- 2 glāzes miltu;
- 1 jogurts;
- 1 ola 1 vaniļas cukurs;
- 1 cepamais pulveris;
- 3 tējkarotes rakijas;
- puse citrona miziņas;
- eļļa cepšanai.

Horvātija: Kroštule

Izcelsme

Laikā starp Ziemassvētkiem un Lieldienām, un jo īpaši karnevāla laikā, Horvātijas piekrastē daudz māmiņu gatavo kroštules. Kroštulēm jābūt kraukšķīgām, drupinātām un vieglām kā gaiss.

Galvenās sastāvdaļas:

- milti;
- 3 olu dzeltenumi;
- 1 karote vaniļas cukura;
- 1 karote ruma;
- skābais krējums;
- šķipsniņa sāls;
- citrona miziņa;
- eļļa cepšanai;
- pūdercukurs.

Horvātija: Rijekas pilsētas pulksteņa tornis

Izcelsme

Pilsētas torņa pulksteni uzbūvēja viduslaikos. Tas ir pilsētnieku un tūristu tikšanās vieta, un bieži vien mēs sakām "satiekamies zem pulksteņa".

Atrašanās vieta

Pilsētas pulksteņa tornis atrodas promenādes "Korzo" vidū.

Pilsētas pulksteņa tornis ir arī populārs pastkaršu foto motīvs.

Izcelsme

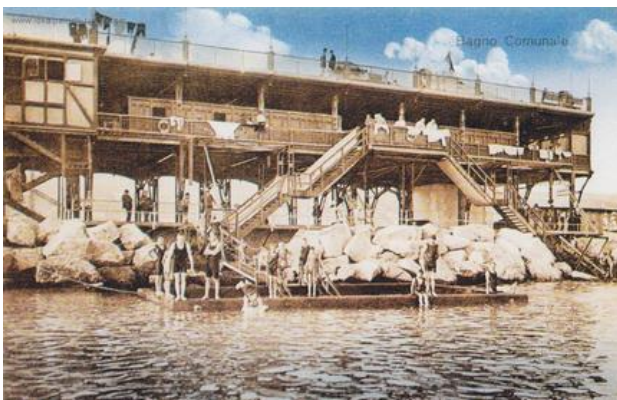
Agrāk cilvēki peldējās visur, kur bija pieeja jūrai, jo īpaši bērni. Kreisajā pusē, Rijekā, cilvēki peldējās uz krastmalas un promenādes paliekām, ko sauca par Moletto. Tālāk uz dienvidiem cilvēki peldējās līdz pat Martinscica un līdz pat Urinje. Tagad ir aktuāla pilsētas peldvieta, ko sauca par Gračko, un tā atrodas pie Riječinas ietekas labajā pusē.

Cilvēki peldējās arī viļņlauzī (mūsdienās vecās ostas Susak, kas ir Baros, viļņlauzis). Uz Rijekas viļņlauža pirms Otrā pasaules kara atradās koka peldvieta, kas bija vērsta pret atklātu jūru. Tā bija ļoti modīga peldvieta, kas ir ļoti pievilcīga arī mūsdienās. Kantrīdā arī bija pludmale un vairākas nelielas pludmales līdz pat Rijekas pilsētas robežām Prelūkas virzienā.

Diemžēl mūsdienās, pilsētā pie jūras, faktiski vairs nav piekļuves jūrai, lai peldētos, tāpēc arī NAV iespēju peldēties.

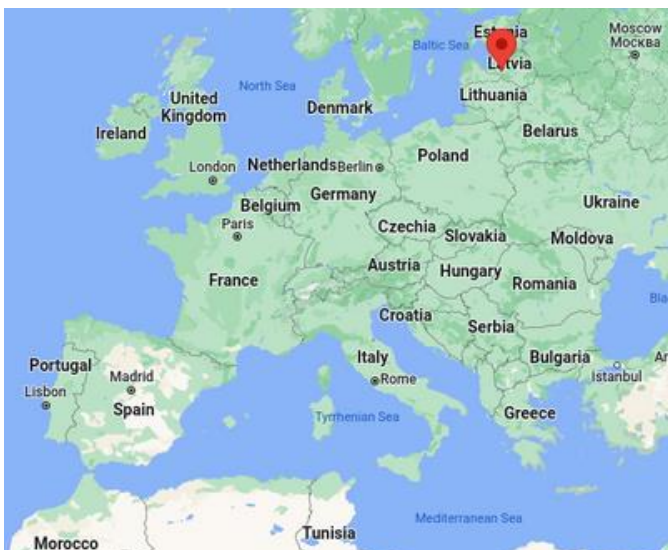

Latvija

Projekta partneris: Nodibinājums
Zini

Temati:

- Puzuri un to darināšana;
- Latviešu etnogrāfisko cimdu adīšana.

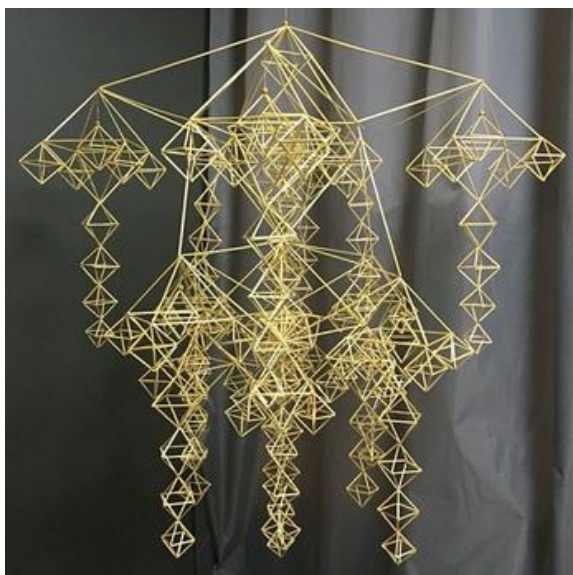
Latvija: Puzuri un to darināšana

Izcelsme

Puzuri ir sastopami visā Latvijā, bet populārāki tie ir Jelgavā. Puzuri ir veidoti no daudzām kopā saliktām figūrām.

Tie parasti izskatās kā četri, seši vai astoņi kvadrāti. Lai izveidotu figūru, ir jāatver salmiņš un caur to jāieliek diegs.

Šādā veidā tās tiek savienotas kopā. Var pievienot arī vieglas lietas, piemēram, ziedus, spalvas un olu čaumalas.

Kā godināt tradīciju?

Nav zināms, kāpēc un kad latvieši sāka veidot puzurus. Līdz kristietības ienākšanai Latvijā to darīja tikai ziemas saulgriežu laikā. Arī pēc tam cilvēki šo tradīciju saglabāja.

Cilvēki puzurus gatavoja īpašos brīžos, piemēram, Ziemassvētkos, kāzās, kristībās un bēres. Tos gatavoja rudenī un izmantoja līdz pavasarim. Tādējādi ziemā māja izskatījās skaistāka.

Mantojums

Kad kāds veido puzuri, viņš rūpīgi pārdomā katru figūru un to, ko tā varētu nozīmēt. Katram puzurim ir sava ideja un mērķis. Ikviena paaudze pievieno savu pieredzi un idejas, padarot katru puzuri īpašu ar lietām, ko var atrast savā mājoklī.

Puzuru veidošana ir kaut kas tāds, ko cilvēki parasti dara kopā ģimenē. Tas ir veids, kā nodot informāciju saviem bērniem un mazbērniem un saglabāt kultūras mantojumu. Taču mūsdienu pasaulē cilvēkiem vairs nav tik daudz laika un cilvēki pamazām aizmirst šo tradīciju. Mūsdienās tikai dažas iestādes un tautas mākslas studijas dara visu iespējamo, lai saglabāt puzuru darināšanas prasmes.

Latvija: Latviešu etnogrāfisko cimdu adīšana

Izcelsme

Cimdu adīšanas tradīcijas Latvijā ir bagātas un aizsākās 14.-15. gadsimtā. Sākotnēji izmantoja adatas, bet vēlāk par ierastu praksi kļuva piecas adatas. Agrīnie cimdi tika darināti no baltas vilnas dzijas ar krāsainām svītrām. 19. gadsimtā elegantus dūraiņus valkāja īpašiem gadījumiem, savukārt silto darba cimdu izgatavošanai izmantoja nekrāsotu dziju, bet goda cimdiem - krāsainu dziju. Ķīmiskās krāsvielas sāka izmantot 1856. gadā, padarot cimdus spilgtākus. Laika gaitā cimdu raksti kļuva lielāki un daudzveidīgāki, ko ietekmēja tradīcijas un mode. Mūsdienās tradicionālā cimdu adīšana ir mazinājusies, arvien populārāki kļūst vienkāršāki raksti un cimdi bez pirkstiem, un dažas vecās tradīcijas ir pārtapušas par dekoratīvo aproču darināšanu.

Kā godināt tradīciju?

Mūsu vecmāmiņas savās ģimenēs iemācījās adīt cimdus jau sen. Viņas pašas apmācījušas citas prasmīgas adītājas. Mūsdienās daudzās ģimenēs šo seno prasmju vairs nav. Tāpēc grāmatas par adīšanu ir tik svarīgas! Šīs grāmatas sniedz atbildes uz jautājumiem, detalizēti parāda adīšanas procesu, un tajās ir raksti, pēc kuriem mēs varam vadīties. Ir ļoti svarīgi saglabāt un pilnveidot etnogrāfisko cimdu adīšanas prasmes. Tāpēc katru gadu tiek rīkotas īpašas nodarbības, semināri un adīšanas pasākumi. Tajās tiek mācīts tradicionālais latviešu cimdu adīšanas veids. Šajās nodarbībās adītājām un adīšanas cienītājiem ir iespēja dalīties pieredzē un mācīties vienam no otra. Cimdi ir unikāla mūsu tautas mākslas daļa, un mūsu pienākums ir saglabāt dzīvus katra reģiona skaistos rakstus un krāsas.

Mantojums

Cimdi mainās tāpat kā pasaule ap mums. Mums ir jā saglabā etnogrāfisko cimdu adīšanas tradīcijas Latvijā. Šīs tradīcijas ir svarīgas, jo tās ar skaistiem rakstiem un krāsām parāda mūsu latvisko identitāti.

Agrāk, 19. gadsimta beigās, tika adīti daudzi cimdi, lai ģimenēm mājās būtu silti. Taču 20. gadsimtā cimdus adīja un valkāja arvien mazāk cilvēku, jo cimdus pirka veikalos. Tagad, 21. gadsimtā, arvien vairāk cilvēku atkal sāk adīt latviešu etnogrāfiskos cimdus. Šķiet, ka cimdu adīšana atgriežas. Šie rakstainie cimdi palīdz mums atcerēties savu latvisko identitāti, un mūsu valsts viesi apbrīno mūsu adītāju prasmi. Viņi ir apguvuši un turpinājuši cimdu adīšanas tradīcijas no saviem senčiem. Cimdi mainās tāpat kā pasaule ap mums, bet tradīcijas ir jā saglabā.

Portugāle:

Projekta partneris: Aveiro

Universitāte un UNAVE

Pilsēta: Aveiro

Temati:

Faina Maior;

Cukura olas;

Aveiro Universitāte;

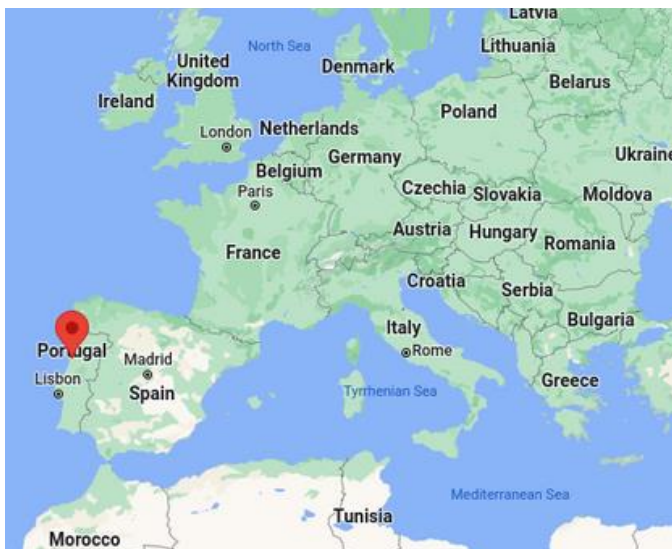
Jugendstils;

Flīzes;

Sāls;

Salicornia;

São Gonçálio.

Portugāle: Faina Maior

Mantojums

Portugālei ir sena zvejniecības vēsture, jo īpaši mencu zveja, kas ir bijusi aizraušanās vairāk nekā 500 gadu garumā. Interesanti, ka mencas, kas reprezentē Portugāles kultūru, nav dabiskas Portugāles ūdeņos. Portugāļu pētnieki 15. gadsimtā saskārās ar mencām Ņūfaundlendā un sāka tās zvejot un apstrādāt atpakaļceļam. Šajā praksē, kas pazīstama kā Faina Maior, 15. gadsimta 70. gados bija iesaistīti daudzi kuģi un karavelas no Aveiro. Mencas tika žāvētas un pārdotas dažādās vietās. Lai gan mencu zveja Portugālē turpinās, dažādu ierobežojumu dēļ tā ir ievērojami samazinājusies.

Portugāle: Ovos Moles

Mantojums

Portugāle ir slavena ar saviem konventa saldumiem, un viens no slavenākajiem ir Ovos Moles. Ovos Moles radās 16. gadsimtā Aveiro Jēzus klosterī. Mūķenes, meklējot olu dzeltenumiem pielietojumu, bet baltumus izmantojot mājas darbiem, pievienoja cukuru, lai radītu šo garšīgo saldumu. Pēc klostera slēgšanas 19. gadsimtā recepti saglabāja pēdējā mūķenes kalpone. Ovos Moles tradicionāli ir zivs, gliemežvāku vai gliemenes formā, kas atspoguļo Aveiro zvejniecības tradīcijas un jūras tuvumu, un tos bieži vien pasniedz mazās, ar rokām apgleznotās mucās.

Mantojums

Aveiro Universitāte (UA) ir "obligāts apmeklējums" ikvienam, kas apmeklē Aveiro pilsētu. Starptautiskajos reitingos tā ir ierindota starp labākajām jaunajām universitātēm pasaulē. Tā apvieno Santjago un Krasto universitātes koledžas Aveiro, kā arī Aguedas (Escola Superior de Tecnologia e Gestão) un Oliveira de Azeméis (Escola Superior de Design, Management and Production Technologies) skolas, veidojot UA pilsētu trijotni. Santjago pilsētiņa ir lielākā no tām, un to dēvē par "pilsētu pilsētā", kurā ir plaša infrastruktūra studijām, pētniecībai un atpūtai.

Portugāle: Jūgendstils

Mantojums

Jūgendstils bija Eiropā un Amerikas Savienotajās Valstīs no 1890. līdz 1910. gadam izplatīts mākslas stils, kas izcēla līkumainas, organiskas līnijas un centās atbrīvoties no vēsturiskās ietekmes. Tas izpaudās dažādos mākslas veidos, piemēram, arhitektūrā, interjera dizainā, rotaslietās un citur. To ietekmēja tādi mākslinieki kā Beardslijs un Gogēns, un to raksturoja asimetrisks, naturālistisks dizains. Aveiro, Portugālē, 20. gadsimta sākumā pilsētas ēkās tika integrēti jūgendstila elementi, apvienojot tradicionālos portugāļu elementus ar jūgendstila iedvesmotiem rotājumiem. Ievērojamus piemērus var atrast Aveiro Rossio rajonā, kur redzams kalts dzelzs, kalts akmens, logi ar lokiem un sarežģītas detaļas, un pilsētas jūgendstila mantojumu var iepazīt Jūgendstila muzejā un Aveiro lagūnā.

Mantojums

Aveiro ir dziļas Portugāles keramikas rūpniecības tradīcijas, un tās ielas rotā daudzie flīžu paneļi uz ēkām. Keramikas cepļi Aveiro pastāvēja jau kopš 18. gadsimta, bet 19. gadsimta beigās un 20. gadsimta sākumā izveidojās īpašas flīžu rūpnīcas. Viena no ievērojamākajām rūpnīcām - Fábrica dos Santos Mártires (tagad Aleluia Cerâmicas) - ir slavēta ar savām raksturīgajām tumši zilajām flīzēm. Aveiro dzelzceļa stacija ir izcils piemērs tam, kā flīžu ražošana pārtapa mākslā, un tajā ir 28 kobalta zili un dzelteni flīžu paneļi no Fonte Nova fabrikas. Uz šiem paneļiem ir attēlotas reģionālās tēmas, kas atspoguļo Aveiro dzīvi, vēsturi, ievērojamākos pieminekļus un ainavas.

Mantojums

Aveiro sāls, kas kādreiz bija ļoti svarīga rūpniecības nozare, tagad ir gandrīz izzudusi, taču joprojām ir pilsētas ikonisks simbols. Tās unikālās īpašības ir saistītas ar amatnieciskām ražošanas metodēm un apkārtējās vides ietekmi. Aveiro sāli ievāc no Atlantijas okeāna ar rokām, izmantojot dabisko ūdens nogulšņu procesu. Tomēr problēmas, piemēram, grīvas ūdens stagnācija, ir izraisījušas sāls ražošanas samazināšanos. Mūsdienās ir palikušas tikai dažas aktīvas sāls ieguves vietas. Neraugoties uz to, pēdējos gados Aveiro ir atdzīvinājušies jauni tūrisma, atpūtas, veselības un gastronomijas nozares uzņēmumi.

Mantojums

Salikornija jeb "jūras sparģeļi" ir lapu augs, kas sastopams ar sāli bagātās vidēs. Tam ir sulīgi stublāji ar dabiski sāļu garšu, ko nodrošina sāls uzsūkšanās. Salikornija ir veselībai labvēlīga, tostarp ar antioksidantiem un diurētiskām īpašībām, un tajā ir mazāks nātrijs saturs nekā tradicionālajā sālī. To izmanto gardēžu virtuvē, gatavojot garšvielas zivīm, jūras veltēm un citiem ēdieniem, un to var lietot svaigu, sausu vai pulvera veidā. Tā tiek uzskatīta par luksusa sastāvdaļu un var palīdzēt cīņā ar augstu asinsspiedienu, kā arī sirds un asinsvadu problēmām.

Portugāle: São Gonçalinho

Mantojums

São Gonçalinho ir iemīļots Svētais no Aveiro, Portugālē, kas pazīstams ar savu humora izjūtu un dziedināšanas spējām. Ikgadējās svinībās Janvārī no svētajam veltītās 16. gadsimtā celtās kapelas tiek mestas "cavacas" - cietās kūkas, kas pagatavotas no olu baltumiem, miltiem un pūdercukura. Cilvēki izmanto lietussargus, tīklus vai rīkus, lai noķertu krītošos "cavacas". Tiek uzskatīts, ka šī tradīcija radusies mēra uzliesmojuma laikā, ļaujot turīgajiem nodrošināt nabadzīgos ar pārtiku, neriskējot inficēties, metot ēdienu no kapličas augšas. Kad atskan kapelas zvans, kāds izpilda savu solījumu un met "cavacas", piesaistot pūļus, kas izsaka vēlmes vai sacenšas par tām.

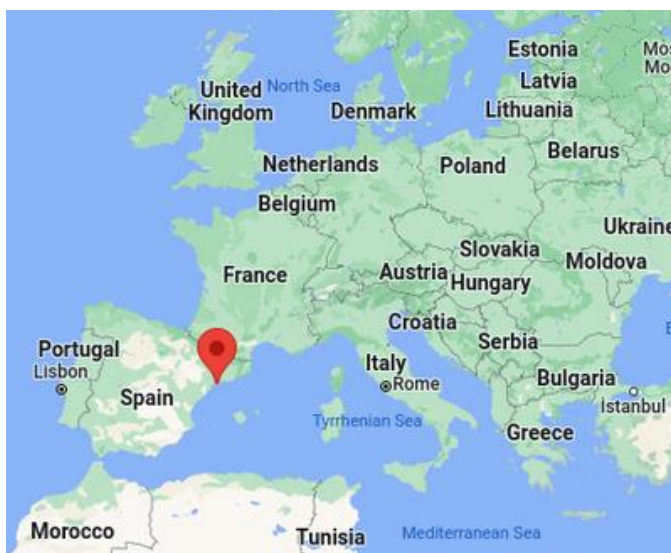

Spānija

Projekta partneris: DomSpain

Temati:

Paella;
Pikaso;
Svētais Georgs;
Sagrada Familia;
Rosconde Reyes;
Karnevāls.

Izcelsme

Paeljas pirmsākumi meklējami pirms 200 gadiem Valensijā. Cilvēki bija nabadzīgi, bet bija pieejams daudz rīsu un dārzeņu, tāpēc viņi radīja paellu.

Paeljas sastāvdaļas toreiz bija rīsi, sīpoli, ķiploki, pipari, vistas gaļa, gliemeži un truši.

Paeljas veidi

Veģetārā paella;

Melno rīsu paella;

Jūras velšu paella;

Jauktā paella;

Trušu paella;

Jūras vēžu paella;

Kā pagatavot paelju?

1. Uzkarsē eļļu,
2. Pievienojiet vistas gaļu un trušu gaļu un to apcepjiet,
3. Pievienojiet dārzeņus - rīvētu tomātu, piparus un ķiplokus,
4. Pievienojiet ūdeni un safrānu,
5. Ielieciet rozmarīnu, pagaidiet dažas minūtes un izņemiet to,
6. Pievienojiet rīsus.
7. Gatavojiet vairāk vai mazāk kā 17 minūtes,
8. Atstājiet nostāvēties ar avīzi

Izcelsme

Pablo Pikaso sāka gleznot 13 gadu vecumā. Viņa slavenākie darbi ir "Gernika" un "Les Femmes d'Alger". Viņš strādāja ar divīzijas un ekspresionisma virzieniem. Mākslinieka daiļrades posmi, kuriem viņš izgāja cauri, ir: divionisms, ekspresionisms, sirreālisms, kubisms (galvenais posms).

Gernikas interpretācija:

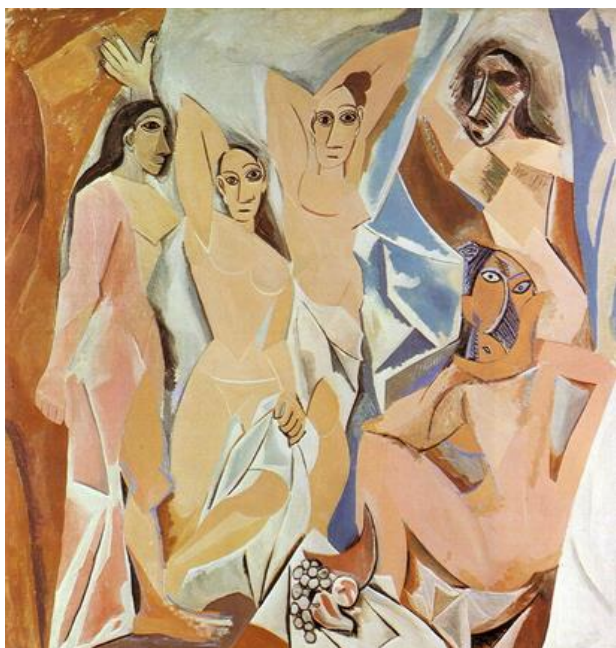
Balodis ir universāls miera simbols;
Cilvēki ir ļoti nobijušies;
Zirgs simbolizē nevainīgus kara cilvēkus;
Bullis simbolizē nežēlīgo karu, no kura cilvēki cieta
Spānijas pilsoņu karā.

Interpretācija par “Les Demoiselles d'Avignon”

- Tas ir slavenākais kubisma glezniecības paraugs;
- Glezna tapusi 1907. gadā;
- Píkaso to pabeidza deviņu mēnešu laikā;
- Tajā attēlotas piecas kailas sievietes uz Avinjonas ielas Barselonā;
- Píkaso izmantoja maigas krāsas, piemēram, brūnganu, zilganu;
- Ar šo gleznu aizsākās kubisma kustība.

Kā mēs iedomājamies svēto Georgu no leģendas (1. grupa):

Viņš ir garš, spēcīgs un zilām acīm.

Viņam ir īsi, cirtaini, gaiši mati un bārda.

Viņam ir tikai viens auskars.

Viņš valkā zābakus, garu, baltu kleitu un sarkanu pulksteni.

Viņš valkā ķiveri un bruņas.

Svētajam Georgam ir vairogs, šķēps un ādas cimdi.

Viņš jāj uz balta zirga.

Kā mēs iztēlojamies svēto Georgu no leģendas (2. grupa):

Viņš ir garšs, spēcīgs un ar zilām acīm.

Viņam ir īsi, cirtaini, gaiši mati un bārda.

Viņam ir tikai viens auskars.

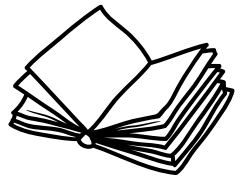
Viņš valkā zābakus, garu, baltu kleitu un sarkanu pulksteni.

Viņš valkā ķiveri un bruņas.

Svētajam Georgam ir vairogs, šķēps un ādas cimdi.

Viņš jāj uz balta zirga.

Stāsta alternatīvās beigas (1. grupa):

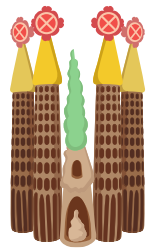
Pūķis apēd princesi. Georgs raud, jo viņš paliek bez savas mīlestības. Georgs sakauj pūķi ar šo bumbieri. Princese iziet no pūķa ķermeņa, un no viņa asinīm parādās roze. Tas ir romantisks stāsts, un pārējais ir vēsture.

Alternatīvais stāsta noslēgums (2. grupa):

Svētā Georga zirgs nokrīt un viņš salauž kāju, tad princese paņem šķēpu un iedur to pūķim krūtīs. Un pūķa asinis nokrīt uz princeses kleitas. Princese izglābj svēto Georgu un aizved viņu uz slimnīcu.

Spānija: Sagrada Familia

Mūsu iecienītākā Sagrada Familia fasāde ir tā, kurā attēlota piedzimšana. Katru gadu Sagrada Familia apmeklē aptuveni 3 miljoni cilvēku. Arhitekti seko Gaudi plāniem. Visi cilvēki, kas apmeklē Sagrada Familia, var redzēt daudzas figūras, kas saistītas ar Jēzus dzīvi, piemēram, Svēto ģimeni, krustā sišanu un apustuļus.

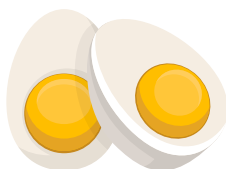

Spānija: Roscón de Reyes

Roscón de Reyes sastāvdaļas:

- sāls,
- milti,
- olas,
- piens,
- sviests,
- cukurs,
- apelsīnu ceļš,
- citronu miza,
- kanēļa pulveris,
- sukādes,
- vaniļas esence,
- mandeles,
- rums,
- apelsīnu ziedi,
- figūriņa,
- pupas,
- svaigs raugs.

Spānija: Karnevāls

- Reusā ir daudz parādes plostu.
- Katram parādes pludiņam ir atšķirīgi tērpi.
- Venēcijas karnevāla laikā ļoti svarīga ir maska.
- Brazīlijas karnevālam ir raksturīgas spalvas.
- Sitges ir skaista un daudzveidīga. Tarragonas karnevālā ir konkurss, bet Reusas karnevālā nav konkursa.
- Katram karnevāla stendam ir sava deja un izstrādāta horeogrāfija.
- Karnevāls parasti notiek februārī vai martā. Karnevālā cilvēki izklaidējas, dzer, ēd garšīgus ēdienus un valkā kostīmus.
- Dejas grupas sauc Comparsa.

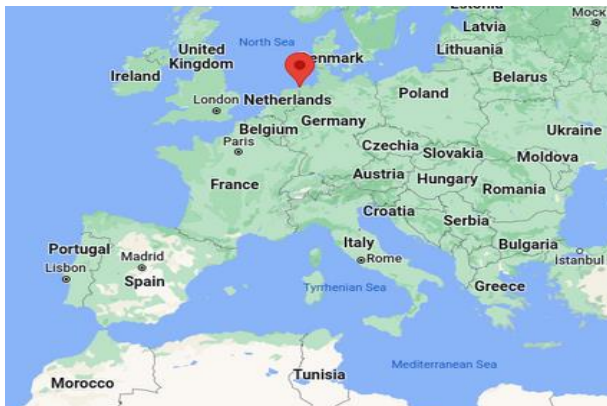
Vācija

Projekta partneris: KVHS Norden

Pilsēta: Nordena

Temati:

- Nordena (pilsēta);
- Norddeiha, Ziemeļjūras osta;
- Pasaules mantojuma Vatu jūra;
- Vatu jūras dzīvnieki;
- Vatu jūras augi;
- Kuģu būvētava: Meyer-Werft;
- Kafija Austrumfrīzijas rietumu daļā;
- Austrumfrīzijas purvs, Geest, Moor un to tipiskās maizes;
- Tradicionālā Austrumfrīzu tējas ceremonija.

Vācija: Eiropa, Vācija un Lejassaksija

Attēls 1: TUBS, CC BY-SA 3.0, <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0> via Wikimedia Commons, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Europe_administrative_divisions_-_de_-_colored.svg

Attēls 2: Mapcanyon, via Pixabay

<https://pixabay.com/de/illustrations/deutschland-karte-bundesl%C3%A4nder-1423360/>

Vācija: Lejassaksija

Lejassaksijas dabiskā robeža ziemeļos atrodas Ziemeļjūrā un Elbas upes lejtecē un vidustecē. Uz dienvidaustrumiem valsts robeža iet pa Harzas kalnu.

Zemes ziemeļaustrumu un rietumu daļa, kas veido aptuveni trīs ceturtdaļas tās platības, pieder Ziemeļvācijas līdzenumam, bet dienvidos atrodas Lejassaksijas pauguri, tostarp Vezera augstiene, Leines augstiene, Šaumburgas zeme, Brunsvikas zeme, Untereihsfelda, Elma un Lapvaldes zeme. Lejassaksijas ziemeļaustrumos atrodas Līneburgas augstiene.

Rietumos atrodas Bentheimas grāfiste, Osnabrikas zeme, Emslande, Oldenburgas zeme, Ammerlande, Oldenburgas Minsterlande un piekrastē - Austrumfrīzija.

Augstākais kalns Lejassaksijā ir Virmbergs (971 m jeb 3186 pēdas) Hārcas kalnā. Zemes zemākais punkts, kas atrodas aptuveni 2,5 metrus zem jūras līmeņa, ir iepļaka pie Frīpsumas Austrumfrīzijā.

Attēls 3: Lower Saxony: [Globe-trotter, CC BY-SA 3.0](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lower_Saxony-map.svg), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, via Wikimedia Commons [Wikimedia](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lower_Saxony-map.svg), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lower_Saxony-map.svg

Vācija: Austrumfrīzija

Austrumfrīzija jeb Austrumfrīzlande (vāciski Ostfrīzlande; austrumfrīzu mazzaksiešu valodā: Oostfreesland) ir vēsturisks reģions Lejassaksijas ziemeļrietumos, Vācijā.

Administratīvi Austrumfrīzija sastāv no Aurihas, Lēres un Vitmundes apriņķiem un Emdenas pilsētas. Tajā dzīvo aptuveni 469 000 iedzīvotāju, un tās platība ir 3142 kvadrātkilometri (1213 km²). Piekrastē atrodas salu ķēde, ko sauc par Austrumfrīzu salām (Ostfriesische Inseln). No rietumiem uz austrumiem šīs salas ir šādas: Frīzlandei pieder Borkums, Jūists, Norderneja, Baltrums, Langeoogs un Spiekeroogs, bet austrumos atrodas Wangeoogs.

Attēls 4: Onno, CC BY-SA 3.0 <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>, via Wikimedia Commons via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ost-Friesland.svg), <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ost-Friesland.svg>

Austrumfrīzijas karogs

[Attēls 5: Stefan Schroeder, Public domain, via Wikimedia Commons.](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_Flagge_mit_Wappen.0.2.svg)
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_Flagge_mit_Wappen.0.2.svg

Austrumfrīzijai bija nozīmīga loma reformācijas periodā.

1654. gadā Austrumfrīzijas grāfi, kas atradās Aurihā, tika paaugstināti par kņaziem. Tomēr viņu vara joprojām bija ierobežota vairāku faktoru dēļ. Ārēji Austrumfrīzija kļuva par Nīderlandes satelītvalsti. Svarīgas pilsētas, piemēram, Emdenu, autonomi pārvaldīja to iedzīvotāji.

Frīzu parlaments - Ostfrīzu landtāgs - bija dažādu Austrumfrīzijas sociālo grupu sapulce, kas greizsirdīgi aizstāvēja frīzu tradicionālās tiesības un brīvības pret kņaziem. Austrumfrīzijas neatkarība beidzās 1744. gadā, kad pēc pēdējā Cirksenas prinča nāves bez pēcnācējiem reģionu pārņēma Prūsija. Pret šo pārņemšanu nebija nekādas pretestības, jo tā jau iepriekš bija saskaņota ar līgumu. Prūsija respektēja frīzu tradicionālo autonomiju.

Vācija: Upstalsboom

Frīzu brīvības laikā 13. un 14. gadsimtā Upstalsboom bija Frīzu valsts kopienu delegātu tikšanās vieta. Viņi regulēja līdzaspastāvēšanu reģionālajās kopienās un politiski pārstāvēja federāciju ārpusaulē. Kopš 1833. gada par piemiņu šīm sanāksmēm ir uzcelta akmens piramīda.

Nosaukuma nozīme ir neskaidra. Vēlākie skaidrojumi sākas ar vārda "boom" otro daļu, t. i., koks. Tomēr tam nav obligāti jābūt augam. Šajā kontekstā Boom, visticamāk, nozīmē apstrādātu koku, t. i., robežkoku, barjeru vai stabu, kas iespējams stāvēja kalnā, lai pie tā piesietu lopus. Vārdam "Upstall" ir flāmu-brabantu izcelsme, un to tulko kā iežogotu zemes gabalu, ko ciema kopiena izmantoja kā kopīgu ganību vietu, piemēram, Allmende.

Attēls 6: Mare Frisicum: Onno Gabriel (own work: based on several sources and historic maps), [CC BY 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/), <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>, via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_um_1300.png): https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_um_1300.png

Attēls 7: Upstalsboom: [Matthias Süßen \(matthias-suessen.de\)](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/), [license CC BY-SA](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/): <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>, via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_msu-0550.jpg): https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ostfriesland_msu-0550.jpg

Vācija: Auriha (Aurich)

Apgabals atrodas Austrumfrīzijas (Ostfrīzlandes) rietumu daļā. Rietumos atrodas Emsa upes grīva un Krūmhornas pussala, kas iestiepjas upes grīvā. Ar aptuveni 190 000 iedzīvotāju (statistikas dati ņemti 2016. gada 31. decembrī) tas ir lielākais Austrumfrīzijas apgabals. Apgabalā ietilpst trīs apdzīvotas Juistas, Nordernejas un Baltrumas salas, kas pieder pie Austrumfrīzijas salām. Nelielā Memmerta sala uz dienvidiem no Juistas ir dabas rezervāts, kurā mīt reti putni. Daļa rajona teritorijas ietilpst Lejassaksijas Vatu jūras nacionālajā parkā.

Attēls 8: [Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen](https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks), K.-P. Wessels, [Lizenz: Public Domain](https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks), via Wikipedia, https://wiki.genealogy.net/Datei:Lage_Orte_Kreis_Aurich_Niedersachsen.png#filelinks

Vācija: Nordena (pilsēta)

Nordena (austrumfrīzu mazzaksiešu: Nörden) ir pilsēta Aurihas apgabalā, Lejassaksijā, Vācijā. Tā atrodas netālu no Ziemeļjūras krasta, Austrumfrīzijā.

Baznīca Ludgeri

Attēls 9: Image: [Matthias Stüßen \(matthias-suessen.de\)](#), Licence: [license CC BY-SA](#) , <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0> , via [Wikimedia Commons](#): [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche_Norden_\(Ostfriesland\)-2019-msu-wlm-0317.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ludgerikirche_Norden_(Ostfriesland)-2019-msu-wlm-0317.jpg)

Vestgastera dzirnavas

Attēls 11: WHVer, Uwe Karwath, Wilhelmshaven, [CC BY 3.0](#), <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0> via [Wikimedia Commons](#), https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2009_07_Norden_Westgaster_Muehle.JPG

Trīs māšas

Attēls 10: Jochen Teufel, [CC BY-SA 3.0](#), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0> via [Wikimedia Commons](#), [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Drei_Schwestern_Norden_\(2007\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Drei_Schwestern_Norden_(2007).jpg)

Vācija: Ziemeļfrīdas jūras osta Norddeiha.

Prāmju osta uz Nordernejas un Juistas salām. Uz Norderni var aizbraukt ar automašīnu, bet uz Juistu - ne. Juistā ir aizliegts piestāt ar mehāniskajiem transportlīdzekļiem. Satiksme Juistā notiek ar zirgu pajūgiem.

Attēls 12: Elvaube This file was uploaded with Commonist., [CC BY-SA 3.0 DE](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/deed.en),
<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/de/deed.en>,
via Wikimedia Commons, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Frisia_VI_2.jpg

Vatu jūra

Vatu jūra ir piekrastes zona, kas stiepjas no Nīderlandes līdz Dānijai un aizņem aptuveni 10 000 kvadrātkilometru platību 500 kilometru garā piekrastes joslā. Vēsturiski piekrastes reģionus bieži skāruši lieli plūdi, kas prasījuši tūkstošiem cilvēku dzīvības, tostarp Svētā Marcella plūdi 1219. un 1362. gadā, Burčardi plūdi 1634. gadā un Ziemassvētku plūdi 1717. gadā. Daži no tiem arī būtiski mainīja piekrastes līniju.

Ir uzbūvēti daudzi dambji un vairāki aizsprosti, un tā rezultātā pēdējo gadu plūdi ir izraisījuši nelielu skaitu bojāgājušo (lai gan daži dambji nesenā pagātnē ir pārplūduši reti). Tas padara šo teritoriju par vienu no visvairāk cilvēka pārveidotajām dzīvotnēm uz planētas.

Purvainā jūra

Vatu jūras jēdziens nav skaidri definēts. Ņemot vērā Lejassaksijas Vatu jūras nacionālā parka noteikto apvidu, tajā ietilpst šādas teritorijas:

Dūņu gultnes ar grāvju sistēmu;

Priele, Baljen, Seegats;

Sāļie purvi;

Salas ar kāpām, pludmali un piekrasti līdz 10 m dziļumam.

Vācija: Vatu jūras dzīvnieki

Attēls: [Eirāzijas Austers](#):

Photo by Phil Mitchell from Pexels:
<https://www.pexels.com/photo/an-oystercatcher-near-a-body-of-water-10846363/>

Attēls: Eiropas jūras zeltplekste

Common Shelduck: Photo by Odd Falch from Pexels:
<https://www.pexels.com/photo/a-white-and-brown-duck-flying-11725394/>

Attēls: Džordžs Jansune

[CC BY 3.0](#),
<https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>, via
[Wikimedia Commons](#),
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pleuronectes_platessa_001.JPGG

Attēls: Pelēkais ronis (ostas)

[Pixabay](#): Cairomoon; [Inhaltslizenz](#);
<https://pixabay.com/de/photos/seehund-seerobbenjunges-nordsee-1560237/>

Jūras mēle

Appaloosa, [CC BY-SA 3.0](#),
<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>, via
[Wikimedia Commons](#),
<https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Seezunge2007.jpg>

Attēls: Pelēkais ronis

[Pixabay](#): A_diffrent_perspective; [Inhaltslizenz](#);
<https://pixabay.com/de/photos/kegelrobbe-robbe-halichoerus-grypus-1969508/>

Attēls: Akmenplekste

Dan Kollmann, [CC BY-SA 4.0](#), <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>, via
[Wikimedia Commons](#), <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Scophthalmus.jpg>

Vācija: Vatu jūras augi

Jūras lavanda

Pludmales zāle

Jūras vērmele

Vācija: Vatu jūras augi

Pludmales zāle

Attēls 22: Magnus Manske, [CC BY 1.0](https://creativecommons.org/licenses/by/1.0), <https://creativecommons.org/licenses/by/1.0>, via Wikimedia Commons via [Wikimedia Commons](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05_Sylt_-_Strandgras_(1).jpg), [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05_Sylt_-_Strandgras_\(1\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2003-05_Sylt_-_Strandgras_(1).jpg)

Vācija: Kuģu būvētava Meyer-Werft

Tās vēsture

Uzņēmums Meyer-Werft tika dibināts 1795. gadā. Šajā laikā viņi būvēja koka buru laivas. Kuģubūvētavas dibinātājs bija Willm Rolf Meyer. Kad viņa dēls pārņēma vadību, daudzi kuģu būves uzņēmumi Papenburgā atteicās no darbības. Šie uzņēmumi nokavēja pāreju no koka uz metālu. Šajā laikā viņi būvēja kuģus, kas varēja šķērsot šaurus kanālus.

Pirmais kravas kuģis tika nolaists ūdenī 1922. gadā. Šis kuģis bija garāks par 70 m. Pirmais gāzes tankkuģis tika uzbūvēts 1960. gadā, un 1963. gadā no kuģu būvētavas izbrauca kuģis, kura garums pārsniedza 100 metrus.

Vēlāk tika būvēti prāmji, kas bija velkošie un atvelkamie prāmji.

Pirmais kruīza kuģis tika uzbūvēts 1986. gadā. Tas galu galā padarīja kuģu būvētavu par luksusa klases laineru būvniecības un būves speciālistu. Kopš šodienas tā būvē aptuveni 50 luksusa kruīza kuģu.

Pārceļšana

Pārceļšanu veic ar 2 velkoņiem, no kuriem viens ir priekšā, bet otrs - aizmugurē. Pārkraušanas apkalpe seko apmācībai uz datora. Lai veiktu pareizu pārkraušanu, šiem kruīza kuģiem ir jābūt stūrējamiem atpakaļgaitā ar šiem velkoņiem. Parasti šāda pārceļšana ilgst aptuveni vienu dienu. Pats pārceļšanas process ir notikums šajā apgabalā, un to vēro ne tikai vietējie iedzīvotāji, bet arī tūristi, kas īpaši ierodas, lai vērotu pārceļšanas procesu.

Attālums no Papenburgas līdz šai Ziemeļjūras daļai, ko sauc par Dollart, ir aptuveni 25 km, bet līdz Emdenai - aptuveni 30 km.

Emsas upe ir ļoti maza, un, lai pārvadātu kuģi, ir nepieciešams šķērsot dažus tiltus. Šie tilti ir paceļamie tilti.

Lai upē būtu pietiekams dziļums, ir nepieciešams upi aizdambēt. Upes aizsprosts atrodas Gandersumā. Upes aizsprostošana ir precīzi jāplāno, jo aizsprostu var atvērt tikai tad, kad plūdmaiņa ir maksimāla.

Viens no šķēršļiem, kas jānovērš, ir Jann-Berghaus-Brücke pie Leer. Tilts 2008. gadā tika pārbūvēts par dubultceltni ar apmēram 56 m garu caurteku kuģiem.

“Pasaules sapnis” ir aptuveni 335,35 m garš un 39,70 m plats kruīza laineris. Kopumā šim kruīza lainerim ir aptuveni 20 līmeņi un vieta 3 376 pasažieriem. Apkalmes locekļu skaits ir aptuveni 2016 cilvēku.

Kā jau minēts iepriekš, lai 39,70 m garais kruīza laineris izbrauktu cauri tilta atvērumsam, kas ir tikai 56 m garš, ir nepieciešama precīza navigācija.

2021. un 2022. gadā Meyer-Werft pārdzīvoja krīzes stāvokli, jo kuģniecības uzņēmumi atcēla pasūtījumus kuģu būvētavā 19. covid epidēmijas dēļ.

Tā kā epidēmija tagad tiek kontrolēta, Meyer-Werft 2023. gadā nodos 2 kruīza lainerus.

Pašreizējā situācija ir tāda, ka šie kruīza laineri smagās naftas vietā darbojas ar sašķidrinātu dabasgāzi (LNG).

Vācija: Kafija Austrumfrīzijā

Kafijas vēsture Rietumu Austrumfrīzijā ir aizraujoša un daudzveidīga. No tās pirmsākumiem ar jūrniekiem līdz pat mūsdienām ir daudz interesantu notikumu. Tējas kultūra ir dokumentēta un plaši pētīta kopš 15. gadsimta. Turpretī kafija sākotnēji bija luksusa prece. Pirmās Brēmenes kafejnīcas dibināšana 1673. gadā bija nozīmīgs notikums Ziemeļvācijā.

Tēja un kafija Austrumfrīzijas piekrasti sasniedza ar jūrnieku starpniecību, jo īpaši ar to, kas pierakstījās uz holandiešu kuģiem. Neraugoties uz kafijas popularitāti jūrnieku vidū, Austrumfrīzijā joprojām iecienītākais dzēriens bija tēja. Tikai ap 1820. gadu kafija nonāca mājkalpotāju uzturā.

Līdz ar industrializāciju 19. gadsimtā kafija kļuva populārs dzēriens, taču tā nespēja gāzt tēju. Lai gan kafija ieguva popularitāti strādnieku vidū, tēja joprojām bija dominējošais dzēriens.

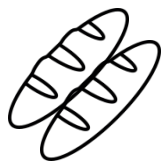
Napoleona laika kontinentālā blokāde izraisīja kafijas kontrabandu. Saikni starp dievkalpojumiem un sabiedriskajām aktivitātēm veicināja "baznīcas kafija", ko dzēra pēc svētdienas dievkalpojumiem. Kara laikā bija kafijas aizstājēji, piemēram, "Muckefuck". Pēc kara kafiju atkal varēja iegādāties, izmantojot Bītinga kafijas procesu.

Mūsdienās kafija ir cieši saistīta ar Austrumfrīzu kultūru, un privātās kafijas grauzdētavas bagātina kafijas ainavu. Būnting 2002. gadā pārtrauca kafijas privātā zīmola tirdzniecību un pievērsās tējas un pārtikas preču tirdzniecībai.

Vācija: Austrumfrīzu purvs, Geest, Moor un to tipiskā maize

Austrumfrīzijas daudzveidība atspoguļojas tās maizes variācijās. Apdzīvotības vēsture liecina, ka Geest tika apdzīvota pirms purva, lai izvairītos no vētru uzplūdiem. Purva augsnes ir auglīgas, bet tām ir nepieciešami dambji. Geest ir smilšainas un nabadzīgas ar barības vielām, savukārt purvi ir mazāk ražīgi.

Lauksaimniecība gūst labumu no auglīgajām purva augsnēm, savukārt Geest ir mazāk produktīva. Purvi ir grūti apstrādājami. Auglību atspoguļo atšķirīgi ražas rādītāji, un purvos dominē graudaugu, īpaši kviešu, audzēšana.

Maizes cepšanas tradīcijas dažādos reģionos atšķiras. Švarcbrot, kas ir populāra Austrumfrīzu maize, atšķiras pēc krāsas un sastāvdaļām. Maizi garšina ar sāli, garšaugiem un medu. No maizes atlikumiem gatavoja maizes zupu.

Vācija: Tradicionālā Austrumfrīzu tējas ceremonija

Austrumfrīzu tējas ceremonijai ir sena vēsture. 17. gadsimtā Austrumfrīzijā nonāca pirmās tējas lapas, un 19. gadsimtā parādījās pirmie tējas tirdzniecības nami. Mūsdienās ir tējas ražotāji, piemēram, Onno Behrends Tea Nordenā, Thiele Tea Emdenā un Bunting Tea Līrā.

Ar 300 litru tējas patēriņu dienā Austrumfrīzija pat apsteidz britus, kuri gadā patērē tikai 170 litrus tējas.

Pati tējas ceremonija sastāv no pieciem posmiem:

Vārīšana: Tējas lapas ielej katliņā ar karstu ūdeni.

Akmens cukurs: Tukšajā krūzē ieber "Kluntje" (akmens cukuru).

Tējas ielej: Tēja plūst pāri akmeņcukuram, līdz izsprauc kādu stūrīti.

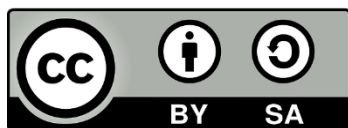
Krējums: Krējumu ielej pulksteņrādītāja rādītāja virzienā, simbolizējot laika klusumu.

Mākonis ("Wulkje"): Krējums veido mākonim līdzīgu rakstu.

Tipiska Austrumfrīzu tēja ir izturīgs maisījums, galvenokārt no Asamas. Ir četri tējas laiki: brokastis, ap 11.00, ap 15.00, ap 15.00 un ap 20.00.

Uzaicināšanas laikā tējas tasi piepilda vismaz trīs reizes, neprasot, un, lai signalizētu, ka tēja ir apnikusi, tukšajā tasē ieliek tējkaroti. Pie tējas pasniedz cepumus vai rozīņu maizi.

Šis darbs ir licencēts ar autortiesību aģentūras Attribution-ShareAlike 4.0 International licenci. Lai apskatītu šīs licences kopiju, apmeklējiet <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Eiropas Komisijas atbalsts šīs publikācijas sagatavošanai nav uzskatāms par tās satura apstiprinājumu, jo tas atspoguļo tikai autoru viedokli, un Komisija nav atbildīga par tajā ietvertās informācijas iespējamo izmantošanu.